

Asia: VN/7050/2023

Luonnos valtakunnalliseksi nuorisotyön ja -politiikan ohjelmaksi (VANUPO) 2024-2027

Lausunnonantajan lausunto

Hallituksen nuorisopoliittiset tavoitteet ja toimenpiteet; Kori 1: Jokaiselle nuorelle polku eteenpäin

Oppimisen ilon edistämisessä, oppimisen ja kouluviihtyvyyden lisäämisessä on unohdettu järjestöjen ja seurakuntien rooli ja työn merkitys. Kulttuuri- ja taidekasvatusmenetelmillä näitä tavoitteita voidaan edistää, mutta ko. menetelmien lisäksi on myös olemassa myös muitakin menetelmiä. Taidehankintojen lisäksi voisi kuulla ja osallistaa nuoria, miten he itse haluaisivat edistää oppimisen iloa ja kouluviihtyvyyttä.

On hyvä, että nuorille suunnatun liikuntaneuvonnan ja liikkumisen tuen vahvistaminen on nostettu esiin.

On tärkeää, että nuoren opiskeluhyvinvoinnin varmistamiseen liittyvät yksilöllisen opiskeluhuollon palvelut olisivat saavutettavissa myös haja-asutusalueilla, missä koulumatkat ovat pitkiä ja palvelut kaukana.

Kulttuuri on tärkeä ja potentiaalinen voimavara, mutta on muitakin vaikuttavia nuorisotyön toimintamuotoja. Mitä on etsivä kulttuurinen nuorisotyö? Termi olisi hyvä avata. Kulttuurinen nuorisotyö on muutakin kuin teatteriharrastusta. Kulttuurisen nuorisotyön olisi tärkeä tukea myös vähemmistöihin kuuluvien nuorten kulttuuria ja omaa identiteetin rakentamista.

Nuorten omaehtoiselle harrastamiselle olisi myös annettava tilaa ja sen tärkeys olisi huomioitava. Nyt syntyy vaikutelma nuorille suunnatusta, ylhäältä johdettavasta toiminnasta. Harrastusmahdollisuuksien poluttaminen jää dokumentissa epämääräiseksi – sitä olisi hyvä avata.

Monet luvun toimenpiteet ovat nk. viranomaispainotteisia palveluja. Myös harrastuksilla ja niitä tarjoavilla järjestöillä on merkitystä nuorten oman jutun löytymiseen ja sitä kautta vaikutusta nuorten opiskelupolun ja ammatin valintaan.

Lastensuojelulainsäädännön uudistaminen sekä lastensuojeluviranomaisten ja sijaishuoltoyksiköiden toiminta kuuluvat sosiaalipolitiikkaan. Sinänsä tärkeitä asioita, mutta onko niiden paikka tässä dokumentissa.

Hallituksen nuorisopoliittiset tavoitteet ja toimenpiteet; Kori 2: Monipuolista tietoa ja välineitä nuorten mielen hyvinvoinnin tukemiseen

Nuorten mielenterveyspalveluja edistävät toimenpiteet jäävät varsin kevyiksi ja suppeiksi (kulttuuripainotteisiksi). Muitakin toimenpiteitä olisi varmasti.

Hallituksen nuorisopoliittiset tavoitteet ja toimenpiteet; Kori 3: Nuorten hyvinvointia tuetaan osallisuutta, yhteisöllisyyttä ja turvallisuutta vahvistamalla

Maininta ”Tutkimusten mukaan suomalaisnuorilla on erinomaiset tiedolliset ja asenteelliset valmiudet yhteiskunnalliseen osallistumiseen, mutta kiinnostus tai tarve kovin aktiiviseen osallistumiseen puuttuu valtaosalta nuorista” on varmaan yleisellä tasolla näin. On kuitenkin nuoria, joilla nämä valmiudet ovat puutteellisia.

Nuorisopoliittisen näkökulman ja nuorten kuulemisen sisällyttäminen aikaisempaa paremmin ministeriöiden valmistelutyöhön on tärkeä asia - hyvä, että se on nostettu esiin. Samoin hyvää on ministeriöiden johdon ja valmistelijoiden osaamisen vahvistaminen tässä asiassa.

Toimenpiteet liittyen nuorten osallisuuteen ja vaikuttamiseen ilmastonmuutos- ja luontokatokeskustelussa ja toiminnassa jäävät kovin kapeiksi – toimenpiteitä olisi kulttuurin ohella muitakin.

Olisi tärkeää hyödyntää nuorisotyön ja nuorisotyöntekijöiden osaamista hyvinvoinnin ja turvallisuuden edistämässä, kiusaamisen, väkivallan ja häirinnän ehkäisemisessä sekä mielen hyvinvoinnin tukemisessa. Nuorisotyöntekijöillä on tähän liittyvää pedagogista osaamista ja kokemusta.

Nuorten resilienssin vahvistaminen selkeyttämällä ja kasvattamalla nuorisotyön roolia yhteisöllisyyden vahvistajana sekä kouluissa ja oppilaitoksissa tehtävän nuorisotyön kehittäminen ovat tärkeitä asioita.

Harrastustoiminnan roolin vahvistaminen nuorten yhteisöllisyyden ja yhdenvertaisuuden edistämässä on hyvä nosto.

Nuorison kulttuuriperinnön moninainen dokumentointi osana muistiorganisaatioiden kokoelmapolitiikkaa ei ole dokumentin tavoitteiden kannalta keskeistä.

Saamelaisnuorten lisäksi on myös muita vähemmistöjä, joilla olisi tärkeää olla mahdollisuus oppia omasta kulttuuriperinnöstään.

Nuorisotyön ja –toiminnan tukemisen linjaukset

-

Painopisteet nuorisoalan valtakunnallisten osaamiskeskusten valtionapukelpoisuuden hyväksymiselle

-

Suomen kansalliset tavoitteet nuorisoalan eurooppalaiselle ja kansainväliselle toiminnalle

Tässä luvussa on sisällöllisesti nuorisopoliittista ja -työllistä otetta, jota olisi voinut olla enemmän myös dokumentin muissa luvuissa. Tässä luvussa on myös konkreettisempia toimenpiteitä tavoitteiden saavuttamiseksi ja puhutaan myös nuorisotyön laadusta.

Kansainvälisen yhteistyön tavoitteet osoittautuvat laadukkaammiksi ja kattavammiksi, tarjoten syvällisempää ymmärrystä ja selkeämpiä määritelmiä kuin kansalliset tavoitteemme tällä hetkellä VaNuPo-dokumentissa. Lisäksi kansainvälisen yhteistyön puitteissa tunnistetut kasvatukselliset mahdollisuudet nuorisotyössä ovat paremmin huomioituja, mikä tarjoaa syvällisemmän ymmärryksen nuorten tukemisen keinoista. Tämä luku tunnustaa myös nuorisotyön ja nuorisotyöntekijöiden merkittävän ja tärkeän roolin yhteiskunnassamme, korostaen niiden vaikutusta nuorten kehitykseen ja heidän aktiivisen kansalaisroolinsa vahvistamiseen.

Rauhantyön ja demokratiakasvatuksen edistäminen sekä ilmastoasiat ja kestävä kehitys ovat tärkeitä teemoja. Kansainvälinen nuorisotyö voi tarjota ainutlaatuisia mahdollisuuksia nuorille rakentaa rauhaa ja edistää demokraattisia arvoja.

Osiassa tunnustetaan nuorisotyön merkitys nuorten tukemisessa ilmastonmuutoksen aiheuttamassa ahdistuksessa. Nuorisotyö voi tarjota nuorille paitsi tukea ja tietoa, myös konkreettisia ja yhteisöllisiä väyliä toimia ilmastonmuutoksen aiheuttaman ahdistuksen lievittämiseksi.

Muita näkemyksiä ohjelmasta

Nuorten kasvu- ja elinolojen tila ja hyvinvoinnin haasteisiin vastaaminen -luvussa todetaan, että ” Suomen ulkomaalaistaustainen väestö on ikärakenteeltaan nuorempi kuin suomalaistaustainen väestö, ja ulkomaalaistaustaisten lasten ja nuorten suhteellinen osuus tulee kasvamaan”. On hyvä, että tämä on huomioitu. Olisi kuitenkin hyvä, jos tämän muutoksen vaikutukset olisivat enemmän huomioitu dokumentissa ja sen toimenpiteissä.

Kohti koordinoitua ja monialaista nuorisopolitiikkaa luvussa mainitaan, että ”VANUPO:ssa myös tunnustetaan muut nuorten kasvu- ja elinolojen kehittämiseen liittyvät strategiat, ohjelmat ja prosessit.” On hyvä, että otetaan huomioon muut nuorten kasvu- ja elinoloihin vaikuttavat tekijät. Koska VaNuPo:ssa tavoitellaan tietopohjaisuuteen perustuvaa päätöksentekoa, olisi hyvä mainita mitä muut strategiat, ohjelmat ja prosessit ovat – ainakin esimerkein.

Dokumentissa nostetaan läpi linjan kulttuurin merkitys dokumentin tavoitteiden edistämisessä. Sinänsä hyvä juttu, mutta nyt muu nuorisotyö ja -toiminta jäävät vähemmälle huomiolle. Täten dokumentista puuttuu monialainen nuorisotyöllinen näkemys.

Ikärajaus on 12-25 v. jättää monia nuoria VaNuPo:n ulkopuolelle.

Järjestöjen tekemän työn merkitys jää dokumentissa ohueksi.

Varesmaa Mikko
Avartti-säätiö